

Μάθημα 7^ο
ΚΕΙΜΕΝΟ

ΕΤΟΙΜΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΞΕΧΕΙΜΩΝΙΑΣΜΑ

Caesar propter frumenti inopiam legiones in hibernis multis conlocat. Ex quibus quattuor in Nervii hiemare iubet et tribus imperat in Belgis remanere. Legatos omnes frumentum in castra importare iubet. Milites his verbis admonet: "Hostes adventare audio; speculatores nostri eos prope esse nuntiant. Vim hostium cavere debetis; hostes enim de collibus advolare solent et caedem militum perpetrare possunt."

Μετάφραση

Ο Καίσαρας εξαιτίας της έλλειψης δημητριακών εγκαθιστά λεγεώνες σε πολλά χειμερινά στρατόπεδα. Διατάζει τέσσερις από αυτές να ξεχειμωνιάσουν στη χώρα των Νερβίων και τρεις διατάζει να παραμείνουν στη χώρα των Βέλγων. Διατάζει να εισάγουν όλοι οι διοικητές (των λεγεώνων) σιτάρι στα στρατόπεδα. Συμβουλεύει τους στρατιώτες με αυτά τα λόγια: «Πληροφορούμαι ότι οι εχθροί πλησιάζουν. Οι ανιχνευτές μας αναγγέλλουν ότι αυτοί βρίσκονται κοντά.

Πρέπει να προσέχετε τη δύναμη των εχθρών. Γιατί οι εχθροί συνηθίζουν να (εξ)ορμούν από τους λόφους και μπορούν να διαπράξουν σφαγή των στρατιωτών.»

Συντακτική ανάλυση

Caesar.....conlocat: ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ

conlocat: ρήμα, Caesar: υποκείμενο, legiones: αντικείμενο, in hibernis: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει την στάση σε τόπο στο conlocat, multis: επιθετικός προσδιορισμός στο hibernis, propter inopiam: εμπρόθετος

προσδιορισμός του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου στο *conlocat, frumenti*: γενική αντικειμενική στο *inoriam*.

Ex quibus....iubet: ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ

iubet: ρήμα, **Caesar**: υποκείμενο (ενν), **legiones**: άμεσο αντικείμενο **hiemare**: τελικό απαρέμφατο, έμμεσο αντικείμενο του ρήματος, **υποκείμενο του απαρεμφάτου**: *legiones* (ενν) ⇒ ετεροπροσωπία, **quattuor**: επιθετικός προσδιορισμός στο *legiones* που εννοείται, **ex quibus**: εμπρόθετος προσδιορισμός του διαιρεμένου όλου στο *quattuor*, **in Nervii**: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο στο *hiemare*.

et tribus.....remanere: ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ

imperat: ρήμα (ενν), **Caesar**: υποκείμενο (ενν), **legionibus**: έμμεσο αντικείμενο (ενν) γιατί βρίσκεται σε δοτική, **tribus**: επιθετικός προσδιορισμός στο *legionibus*, **remanere**: άμεσο αντικείμενο και τελικό απαρέμφατο, **υποκείμενο του απαρεμφάτου**: *legiones* (ενν) ⇒ ετεροπροσωπία, **in Belgis**: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο στο *remanere*.

Legatos.....iubet: ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ

iubet: ρήμα, **Caesar**: υποκείμενο (ενν), **legatos**: άμεσο αντικείμενο στο *iubet*, **importare**: έμμεσο αντικείμενο στο *iubet* και τελικό απαρέμφατο, **υποκείμενο του απαρεμφάτου**: *legatos* ⇒ ετεροπροσωπία, **frumentum**: αντικείμενο στο *importare*, **omnes**: επιθετικός προσδιορισμός στο *legatos*, **in castra**: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει κίνηση σε τόπο στο *importare*.

Milites his verbis admonet: ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ

admonet: ρήμα, **Caesar**: υποκείμενο (ενν), **milites**: αντικείμενο στο *admonet*, **verbis**: αφαιρετική του τρόπου στο *admonet*, **his**: επιθετικός προσδιορισμός στο *verbis*.

Hostes adventare audio: ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ

audio: ρήμα, **ego**: υποκείμενο (ενν), **adventare**: αντικείμενο και ειδικό απαρέμφατο, **υποκείμενο του απαρεμφάτου**: *hostes* ⇒ ετεροπροσωπία.

speculatores.....nuntiant: ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ

nuntiant: ρήμα, **speculatores:** υποκείμενο, **esse:** αντικείμενο και ειδικό απαρέμφατο, **υποκείμενο του απαρεμφάτου:** eos ⇒ ετεροπροσωπία, **nostri:** επιθετικός προσδιορισμός στο speculatores, **prope:** επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου στο esse.

vim.....debetis: ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ

debetis: ρήμα, **vos:** υποκείμενο (ενν), **cavere:** αντικείμενο και τελικό απαρέμφατο, **υποκείμενο του απαρεμφάτου:** vos ⇒ ταυτοπροσωπία, **αντικείμενο του απαρεμφάτου:** vim, **hostium:** γενική κτητική ή υποκειμενική στο vim.

hostes.....solent: ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ

solent: ρήμα, **hostes:** υποκείμενο, **advolare:** αντικείμενο και τελικό απαρέμφατο, **υποκείμενο του απαρεμφάτου:** hostes ⇒ ταυτοπροσωπία, **de collibus:** εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει προέλευση ή την από τόπου κίνηση.

et caedem militum.....possunt: ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ

possunt: ρήμα, **hostes:** υποκείμενο (ενν), **perpetrare:** αντικείμενο και τελικό απαρέμφατο, **υποκείμενο του απαρεμφάτου:** hostes ⇒ ταυτοπροσωπία, **αντικείμενο του απαρεμφάτου:** caedem, **militum:** γενική αντικειμενική στο caedem.

Το λεξιλόγιο της ενότητας

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Αρσενικά

Caesar-ris (γ)
 Nervii-iorum (β)
 Belgae-arum (α)
 legatus-i (β)
 miles-militis (γ)
 hostis-is (γ) αρσ-θηλ
 speculator-ris (γ)
 collis-is (γ)

Θηλυκά

inopia-ae (α)
 legio-onis (γ)
 vis-vim (αιτ) (γ)
 caedes-is (γ)

Ουδέτερα

frumentum-i (β)
 hiberna-hibernorum (β)
 castrum-i (β)
 verbum-i (β)

ΕΠΙΘΕΤΑ

multus-multa-multum

quattuor ⇒ αριθμητικό (άκλιτο)

tres-tres-tria ⇒ αριθμητικό

omnis-omnis-omne

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

qui-que-quod (αναφορική αντωνυμία)

hic-haec-hoc (δεικτική αντωνυμία)

noster-nostra-nostrum (α' πρόσωπο κτητικής αντωνυμίας για πολλούς κτήτορες)

is-ea-id (οριστική αντωνυμία)

☞ Βλέπε την κλίση των αντωνυμιών στο τέλος του βιβλίου.

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

propter + Αιτιατική ⇒ εξωτερικό αναγκαστικό αίτιο

in + Αφαιρετική ⇒ στάση σε τόπο

ex + Αφαιρετική ⇒ διηρημένο όλο

de + Αφαιρετική ⇒ προέλευση, από τόπου κίνηση

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

prope ⇒ επίρρημα του τόπου

Αρχικοί χρόνοι των ρημάτων του κειμένου

conl(II)oco	conl(II)ocavi	conl(II)ocatum	conl(II)ocare	1
iubeo	iussi	iussum	iubere	2
impero	imperavi	imperatum	imperare	1
remaneo	remansi		remanere	2
importo	importavi	importatum	importare	1
admoneo	admonui	admonitum	admonere	2
audio	audivi(ii)	auditum	audire	4
advento	adventavi	adventatum	adventare	1
sum	fui		esse	ανώμαλο
nuntio	nuntiavi	nuntiatum	nuntiare	1
caveo	cavi	cautum	cavere	2
debeo	debui	debitum	debere	2

advolo	advolavi	advolatum	advolare	1
soleo	solitus sum		solere	ημιαποθετικό 2
perpetro	perpetravi	perpetratum	perpetrare	1
possum	potui		posse	ανώμαλο
hiemo	hiemavi	hiematum	hiemare	1

- ▶ Το εξωτερικό αναγκαστικό αίτιο δηλώνεται με τις προθέσεις ob, per, propter + Αιτιατική.
- ▶ Το ουδέτερο της β' κλίσης hiberna-orum κλίνεται μόνο στον Πληθυντικό (Pluralia tantum).
- ▶ Το αριθμητικό quattuor είναι άκλιτο.
- ▶ Τα εθνικά ονόματα Nervii-iorum & Belgae-arum κλίνονται μόνο στον Πληθυντικό.
- ▶ Το ουσιαστικό castrum-i στον Ενικό αριθμό σημαίνει «κάστρο», «φρούριο», ενώ στον Πληθυντικό, το castra-orum σημαίνει «στρατόπεδο».
- ▶ Το ουσιαστικό caedes-caedis σχηματίζει γενική Πληθυντικού σε -um & -ium.
- ▶ Η αναφορική αντωνυμία στην αρχή περιόδου ισοδυναμεί με δεικτική και εισάγει κύρια, όχι δευτερεύουσα αναφορική πρόταση.
- ▶ Το ουσιαστικό vis της γ' κλίσης έχει διπλή σημασία: α) δύναμη, β) βία. Κλίνεται ως εξής:

vis	vires
-	virium
-	viribus
vim	vires - viris
-	vires
vi	viribus

- ▶ Το αριθμητικό tres κλίνεται ως εξής:

ΑΡΣ	ΘΗΛ	ΟΥΔ
tres	tres	tria
trium	trium	trium
tribus	tribus	tribus
tres	tres	tria
-	-	-
tribus	tribus	tribus

Το απαρέμφατο - το υποκείμενο των απαρεμφάτων

- Το απαρέμφατο του ενεργητικού ενεστώτα λήγει σε *-re*, π.χ.: *ama-re, dele-re, lege-re, dele-re*.
- Το απαρέμφατο Ενεστώτα του *sum* είναι το *esse*.
- Όπως στα αρχαία ελληνικά έτσι και στα λατινικά το απαρέμφατο διακρίνεται σε τελικό και ειδικό. Το ειδικό απαρέμφατο μπορεί να βρίσκεται σε οποιοδήποτε χρόνο ενώ το τελικό απαρέμφατο μόνο σε χρόνο Ενεστώτα.
- Το ειδικό απαρέμφατο δέχεται πάντα υποκείμενο σε αιτιατική πτώση, είτε έχουμε ταυτοπροσωπία είτε ετεροπροσωπία.

 Σε περίπτωση ετεροπροσωπίας το υποκείμενο τόσο του ειδικού, όσο και του τελικού απαρεμφάτου τίθεται σε αιτιατική και δηλώνεται πάντα.

 Σε περίπτωση ταυτοπροσωπίας: α) το υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου τίθεται σε αιτιατική ⇒ Λατινισμός (εξαίρεση: όταν εξαρτάται από παθητικό λεκτικό ή δοξαστικό ρήμα ⇒ άρση του Λατινισμού), β) το υποκείμενο του τελικού απαρεμφάτου τίθεται (εννοείται) σε Ονομαστική.

Επαναληπτικές ασκήσεις

➤ α) Να μετατραπεί η ενεργητική σύνταξη σε παθητική. β) Η πρόταση να μετατραπεί σε απαρεμφατική με εξάρτηση *Cicero scribit*, γ) με εξάρτηση παθητικό τύπο του *fero*.

Caesar propter frumenti inopiam legiones in hibernis multis conlocat.

➤ *Speculatores nostri eos prope esse nuntiant*: Να μεταφερθούν οι κλιτοί τύποι της πρότασης στον άλλο αριθμό.

➤ *quibus, tribus, legatos omnes, his verbis, speculatores nostri, vim*: Να κλιθούν στους δύο αριθμούς.